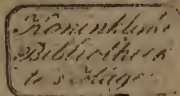
NEDERLANDS FINANCIËN.

NATIONALE SCHULD.

DOOR

J. ACKERSDIJCK.

AMSTERDAM.
JOHANNES MÜLLER.
1843.

KONINKLIJK
0425

NEDERLANDS FINANCIËN.

NEDERLANDS FINANCIËN.

NATIONALE SCHULD.

DOOR

J. ACKERSDIJCK.

AMSTERDAM,
JOHANNES MÜLLER.
1843.

GEDRUKT BIJ C. A. SPIN.

Wie is er, die belang stelt in zijn vaderland, en niet met schrik en verontwaardiging terugziet op dat lange tafereel van wanbestuur, waardoor het kleine Nederlandsche volk met die honderden millioenen schuld beladen werd, welker renten jaarlijks de vruchten van nationale vlijt en spaarzaamheid verslinden? Immers het is niet door eene reeks van buitengewone rampen, hoedanig somtijds de volken geheel buiten hunne schuld doen wegzinken; neen, het is door de zamenwerking van onbekwaamheid en roekeloosheid, dat wij te midden van vrede en voorspoed in dien rampzaligen toestand gebragt zijn. Dit oordeel klinkt hard, wij bekennen het, doch het is onwedersprekelijk, en het is de hoogste tijd, dat het ingezien en erkend worde. Hij, die in den nood deze gewigtige waarheid poogt te verdonkeren of te bewimpelen, pleegt verraad aan zijn vaderland. Zullen wij het verderf ontgaan, dat wij zoo nabij zijn gekomen, dan is het volstrekt noodig,

dat wij ons niet verbergen, werwaarts de weg voert, welken de Regering tot nog toe betrad.

Bij de herleving van onze onafhankelijkheid, was de vroegere schuld op het derde van haar bedrag verminderd, een maatregel, die nog diep gevoeld werd, doch uit den aard der zaak niet herstelbaar was. De renten bedroegen toen ruim dertien millioenen gulden. Het rijke en bloeijende België werd met ons vereenigd, dat bijna geene schuld aanbragt. Wat liet zich van de financiën van zulk eenen staat niet verwachten? Enkele tegenspoeden vorderden wel buitengewone uitgaven, doch die waren niet zoo boven onze financiële krachten, of de Regering zoude met beleid en naauwgezetheid de Nationale Schuld voortdurend hebben kunnen verminderen, in vijftien jaren welligt geheel, althans voor de helft, vernietigen. Had zich dan in 1830 België van ons losgemaakt (hetgeen bij een wijs bestuur gewis niet zoude gebeurd zijn), hoe gemakkelijk zouden in dat geval de wederzijdsche belangen geregeld zijn geworden! Had men dan niet de krachten van het trouwe Nederlandsche volk verspild, om andere dan zijne belangen na te jagen, zoo zouden wij ons nu, met eene onbeduidende staatsschuld, in het bezit bevinden van rijke koloniën, inderdaad in de gunstigste omstandigheden voor nationale welvaart en beschaving.

Behoeven wij de werkelijkheid hier tegenover te stellen? Gedurende de vereeniging bragt het volk zware belastingen op; de Regering verkocht van de Domeinen meer dan genoegzaam zoude geweest zijn, om een millioen rente der schuld uit te delgen. En toch was er elk jaar een aanzienlijk te kort, waarvoor onafgebroken nieuwe schulden gemaakt werden. Men bedacht eene geheime instelling, ten einde die schulden nog veel grooter te kunnen maken, dan de Natie het vermoedde. De uitkomst was, dat aan het einde van dat schoone tijdperk van 1815 tot 1830 de schuld niet vernietigd of verminderd, maar nagenoeg verdubbeld was! Van 1830 tot 1839 werden de uitgaven buiten alle evenredigheid met onze hulpmiddelen uitgebreid, om eenen staat van halven oorlog vol te houden, waarin de vaderlandsliefde der Noordnederlanders werd misbruikt, onze bevolking aan nuttigen arbeid onttrokken, — om de allerlaatste kansen te wagen voor eene zaak, die niet de onze was. Want de Nederlanders wenschten niet met België hereenigd te worden, ook zij niet, die het meest de scheuring betreurden. Desniettemin werden aan Nederland al de kosten opgelegd van een talrijk leger, dat in de verbeelding van de voorstanders dier volharding bestemd was, om die ongewenschte verovering te maken, — en bovendien de kosten van het leger, dat België daartegenover

stelde, want moedwillig liet men jaarlijks ƒ 8,400,000 verloren gaan, welke dat land had aangenomen in onze schuld te dragen. En zoo is het dan gebeurd, dat onze Regering in die weinige jaren, bij de schuld, zoo als zij in 1830 bestond, op nieuw meer heeft toegevoegd, dan oorspronkelijk de geheele schuld van het vereenigde Koningrijk bedroeg. Wil men een punt van vergelijking? Het is door een' der tegenwoordige Ministers aangewezen. Wanneer men aanneemt, dat er bij de afzwering van PHILIPS geene schulden bestonden, zoo heeft de voormalige Republiek van die afzwering tot 1799, in 218 jaren, eene schuld gemaakt, waarvan de renten ruim ƒ 26,000,000 bedroegen; — en onze Regering heeft van 1814 tot 1840, dus in 26 jaren, de jaarlijksche renten met meer dan ƒ 28,000,000 vermeerderd.

Terwijl onze Regering in de afgeloopene jaren aan de eene zijde steeds schuld op schuld hoopte, liet zij aan de andere zijde elke gelegenheid, om een belangrijk gedeelte daarvan op België te zien overgebragt, ongebruikt voorbijgaan, zoodanig, dat aan het einde van die droevige onderhandelingen Noord-Nederland nog niet van een tiende zijner schuld wordt ontlast. Immers de renten onzer schuld bedroegen bij den aanvang van 1841 meer dan ƒ 46,000,000.

Wanneer wij nu vragen: Wat is uit al die schatten geworden, waarvan ons volk thans schuldenaar

is? zoo staat men verbaasd over zoo groote verteringen met zoo weinig uitkomsten. Tijdens onze vereeniging met België stak ons koningrijk niet uit boven andere staten, door een grooter of beter voorzien leger; onze vloot werd weinig uitgebreid; onze regterlijke beambten werden onwaardig spaarzaam bezoldigd; het onderwijs, de kunsten en wetenschappen werden eenigzins ruimer bedeeld, doch in geen vergelijk met verscheidene andere staten, wier geldmiddelen zeer beperkt waren. Geene groote gedenkteekenen, zelfs geene paleizen of museums, zijn uit dien vloed van uitgaven opgerezen. Het land is van kanalen en wegen voorzien; eenige polders zijn drooggemaakt; wij erkennen deze werken met dankbaarheid: zij zullen de schoonste herinnering aan de regering van WILLEM I opleveren. Doch om ons te troosten over de verlorene schatten, kunnen zij niet worden aangevoerd, want bijna voor elk dier werken zijn, boven de groote Nationale Schuld, nog bijzondere fondsen geleend. Sedert 1830, weten wij, heeft in alle uitgaven, welke niet met den onvruchtbaren staat van oorlog zamenhingen, groote karigheid geheerscht. En aan het einde van dit tijdperk is zelfs ons krijgswezen verachterd; onze arsenalen zijn slecht voorzien; de meeste magazijnen ledig; onze vloot is in verval; onze werven zijn ontbloot. De slotsom is dus, dat al die millioenen

verteerd zijn, zonder dat bijna iets groots of van blijvend gewigt voor de Natie is daargesteld. Wij kunnen ons dit niet anders verklaren, dan uit het volstrekte gemis aan stelsel en aan vaste beginsels in het bestuur des lands. Zonder eenheid, zonder orde, steeds met versmading van hetgeen de wetenschap en de ondervinding leeren, heeft men aan gunsten, aan zoogenaamde aanmoediging der nijverheid, die werkelijk de nijverheid oneindig benadeelde, aan bekrompene middelmatigheid, of aan nog erger dan die, weggeworpen, hetgeen, goed aangewend, de schoonste vruchten zoude hebben kunnen opleveren. Wat nu nog van al die verspillingen over is, bestaat in eenige private fortuinen, ten koste van het nationaal vermogen verkregen, en die wij mogten wenschen, dat niet bestonden.

Doch behalve de grootheid der uitgaven en hare volstrekte onvruchtbaarheid, mag ons niet ontgaan, dat de middelen, om die uitgaven te bestrijden, steeds zoo ongunstig gekozen en verkeerd bestuurd zijn, dat de Natie onafgebroken veel grootere sommen is schuldig geworden, dan werkelijk aan den staat zijn verstrekt. Wanneer men in dit opzigt het beheer der financiën nagaat, bevindt men, dat van den aanvang af bijna elke stap, op het zachtst uitgedrukt, een misstap geweest is. Elke conversie,

elke nieuwe leening, elke uitloting en aflossing, hebben millioenen gekost, die de staat niet genoot. Men herinnere zich de eerste wet tot regeling der financiën (14 Mei, 1814), waarbij men alle soorten van schulden, ook die van 5, 6, ja van 7 ten 100, gelijkvormig maakte tot ééne soort van $2\frac{1}{2}$ ten 100, en daarvoor het kapitaal denkbeeldig vergrootte, met het gevolg, dat het voor altijd onmogelijk werd, om, bij verbetering van het krediet, den last der renten te verminderen; en tevens de uitgestelde schuld daarstelde, waarvan het nadeelige voor den staat door den tegenwoordigen Minister van Financiën zelven is betoogd. Dit was het begin; men is zich sedert in het vermeerderen der schuld gelijk gebleven, en sedert 1830 scheen men geene perken meer daarin te ontzien. Het werd als eene gunst, zijne kapitalen aan den staat te mogen leenen, zoo ongehoord voordeelig werden de voorwaarden gesteld, dat is zooveel hooger werd de schuldbekentenis geschreven, dan de som was, die men leende. Onze Natie was eenvoudig genoeg zich dien wedijver der geldschieters als vaderlandsliefde te laten voordragen. Jaarlijks werd op nieuw geconverteerd, altijd met meerder verlies, en de ligtzinnigheid was zoo ver gekomen — wij mogen het niet vergeten — dat, toen een schrander lid der Staten-Generaal bewees, dat men zonder eenige

noodzakelijkheid het Rijk met veel meer schuld bezwaarde, dan de sommen, die men leende, de Minister hem niet wederlegde, maar hem spottende te gemoet voerde, dat wanneer men staatsschulden op die groote schaal daarstelde, het bekrompen was op eenige millioenen te zien. En de meerderheid der Wetgevende Vergadering hechtte haar zegel hieraan. Evenwel was dit losbandig schulden maken, waarbij nog altijd een schijn van toestemming in naam der Natie plaats vond, nog niet het uiterste van hetgeen wij financiëel wanbestuur genoemd hebben. Boven dat alles werden nog geheime schulden gemaakt (*f* 40,000,000 bij de Handel-Maatschappij); ja eindelijk zelfs verschafte zich de Regering geldmiddelen op eene wijze, die men zich schamen moet te herdenken; zij sloeg de handen aan bijzondere kassen, aan toevertrouwde gelden; — zij deed, hetgeen in haren naam openlijk gestraft wordt, wanneer een burger het doet! *Quis talia fando!*

Dit is met weinige woorden de wijze, waarop de financiën van onzen staat zijn beheerd geworden. Men zoekt daarin vergeefs naar eenige maat omtrent de uitgaven, eenig plan in de aanwending, eenige bezorgdheid in het schulden maken; alle regelen eener goede huishouding vindt men miskend. Steeds werd alleen voorloopig voor één jaar berekend,

de toekomst aan het oogenblik opgeofferd. Het was alsof boven elke begrooting de zedelooze spreuk uit het verdorvenste tijdperk der Fransche Historie geschreven stond: *après nous le déluge.*

In welken toestand de financiën zich aan het einde van zulk eene regering bevinden moesten, kan voor niemand, die zich ernstig met dit onderwerp heeft bezig gehouden, in het minst twijfelachtig zijn: begoocheling hieromtrent is niet meer mogelijk. Intusschen klagten en beschuldigingen zijn geheel overtollig. Verachting treffe hen, die het geluk eener Natie zoo gewetenloos verspeelden; op allen, die het wél meenen met hun vaderland, rust de pligt, om geene poging onbeproefd te laten tot afwering van een volkomen verderf, dat ons onmiddellijk bedreigt. Het besef van dezen pligt, en geene andere drijfveêr, bewoog ons, om ons gevoelen niet te verbergen. Het moge vermetel schijnen, in den hagchelijken nood zijne stem te verheffen: hij, die meent zijnen landgenooten eenen nuttigen raad te kunnen geven, mag zich hierdoor niet laten terughouden.

Het geldt niet bloot stoffelijke belangen; al de politieke en zedelijke rampen, die volken doen te gronde gaan, zijn onvermijdelijk met de financiën van den staat verbonden. De geschiedenis heeft het overvloedig bewezen, en wij zelve ondervin-

den reeds dien noodlottigen zamenhang. Gaat dus onze Regering voort op den weg, dien zij vroeger betreden heeft; gedoogen zij, die geroepen zijn de belangen der Natie te behartigen, dat de Regering op dien weg voortga, zoo is de toestand van Nederland wanhopig. Het is herstel, het is de overgang van eene verwoestende tot eene behoudende huishouding van den staat, waarop wij behooren bedacht te zijn. Die overgang moge moeijelijk zijn, veel moeijelijker zal binnen kort de voortgang zijn op den ouden weg, want daarop zal men zich geplaatst vinden tegenover eenen afgrond. Zoodra de Regering en de Natie dit inzien, is de weg tot verbetering geopend. Men hebbe den moed, om niet te wanhopen, en volbrenge met standvastigheid, wat goede trouw en gezond verstand voorschrijven, en onze financiën, en met haar de overige belangen der Natie, zullen spoedig een geheel ander verschiet opleveren.

Daar wij ditmaal de aandacht bijzonder verlangen te vestigen op de Nederlandsche Schuld, zoo zullen wij onze bedenkingen ook tot haar bepalen. Wij stellen op den voorgrond, dat de Natie de renten der bestaande schuld eerlijk wil betalen; pligt en belang laten hieromtrent, naar onze overtuiging, geen' twijfel. Voor de toekomst moge het strengste toezigt plaats vinden, opdat de staat niet op nieuw

verbonden worde voor sommen, die niet in het belang van het volk besteed zijn; — op het verledene kan niet worden teruggekomen. Tegenover de schuldeischers is de Natie verbonden, en hoewel het zwaar valle, hare middelen zijn gelukkig nog toereikend, om zich voor schandelijke bankbreuk, met al de vernedering en al de rampen, die daarmede gepaard gaan, te behoeden. Doch dit gewigtige besluit eenmaal vaststaande, zoo behooren alle maatregelen daarmede overeen te stemmen.

Het eerste, wat in dit geval volstrekt vereischt wordt, is, dat duidelijk en volledig opgemaakt worde, waarin de schuld bestaat. Hiertoe behoort, dat de verwarring en geheimhouding, welke voortdurend bestaan hebben, verdwijnen; dat omtrent de vroegere administratie afrekening en afsluiting plaats vinden. Zonder dezen maatregel, is eene verbetering in onze financiën ondenkbaar. Al de redenen, waarmede men vroeger de Natie hieromtrent in slaap gewiegd heeft, ook de laatste toevlugt der voorwendselen, is door de overeenkomst met België verdwenen. Wij willen hier geene aanmerkingen maken op den beruchten staat B en al de verwarde en halve mededeelingen, welke tot hier toe geschied zijn. Nu althans, maar nu ook zonder langer uitstel, behoort de staat van 's Rijks kas tot klaarheid gebragt te worden; van al de gelden, die uitgegeven zijn, zon-

der eenige verzwijging, rekenschap gegeven, — en van die uitgaven, welke tegen de wet hebben plaats gevonden, blijke althans, dat zij werkelijk op eenig hooger bevel geschied zijn, en welke beambten de uitvoerders van dat bevel waren. Bij eene wet behoort de vroegere onwettigheid van zulke uitgaven en van gemaakte schulden gedekt te worden. De wet omtrent de overeenkomsten met de Handel-Maatschappij levert hiervan het voorbeeld. Het moet blijken, dat alle bijzondere kassen, waaruit men onwettig gelden genomen had, weder zijn hersteld, of bij de wet moet erkend worden, dat de staat er eene bepaalde som aan verschuldigd is. Nu behoort ook duidelijke opgaaf te geschieden van de uitkomsten van het Amortisatie-Syndicaat; het moet wettig blijken, welke baten en welke lasten de staat daarvan heeft overgenomen. Deze is de eenige weg, om onze financiën tot liquiditeit te brengen, ook om hen, die de bewaarders van onwettig gebruikte gelden geweest zijn, behoorlijk te ontlasten. Zijn er bij die afrekening en afsluiting van het vroeger Bestuur posten, welke tot twijfelingen of moeijelijkheden aanleiding geven, zoo kunnen zij het onderwerp van bepaalde overweging en van afzonderlijke wetten uitmaken, zoo als zekere som, aan den Hertog van Nassau gegeven of beloofd; de Domeinen aan Prins FREDERIK, ter zake van Luxemburg, be-

loofd; het aandeel, door dat Groothertogdom in de schuld te betalen, enz. In het onzekere mogen zulke punten niet gelaten worden, en door stilzwijgen kunnen zij niet worden opgelost. Zulke sommen moeten óf verrekend worden, als in de schatkist aanwezig, óf bij de wet moet erkend worden, dat zij er uit zijn weggenomen. Wanneer het verledene op die wijze geregeld is, zal naauwkeurig blijken, hoe groot het te kort is, dat door het vroegere Bestuur is achtergelaten; dit te kort maakt noodwendig een deel der Nationale Schuld uit. Het is in de betaling der renten van de geheele schuld, dat voorzien moet worden; van het beloop daarvan mag dus onder geen voorwendsel iets aan de Natie worden verzwegen.

Wij zullen hier niet langer bij stilstaan; niemand zal er aan twijfelen, dat een eerlijk en verstandig privaatman, die een vroeger slecht beheerd fortuin behoorlijk wil regelen, beginnen moet met den staat des boedels op te maken; zich naauwkeurig te verzekeren van hetgeen hij schuldig is en te vorderen heeft. De financiën van den staat zijn in dit opzigt niet verschillend van die der familie. Wij houden het dus daarvoor, dat de regeling onzer financiën met die verevening van het verledene moet beginnen, en wanneer Staatsmannen beproeven de verwarring en de geheimhouding te laten voortdu-

ren, en desniettemin beweren, 's lands financiën in eenen goeden toestand te zullen brengen, en wanneer men daaraan geloof slaat, zoo durven wij voorspellen, dat zij en de Natie, althans de laatste, zich bedrogen zullen vinden. Het ontbreekt hun, die zoo handelen, aan de zedelijke kracht, om den eersten stap te doen, of wel, zij wanen een gebouw te kunnen oprigten zonder grondslag.

Wanneer het juiste bedrag der staatsschuld naauwkeurig bekend is, en streng gewaakt wordt, dat zij niet meer onwettig kan vermeerderd worden, zoo kunnen wij verwachten, dat de Natie zich de opofferingen zal getroosten, om de renten naauwgezet te voldoen. Doch terwijl wij stellig van gevoelen zijn, dat in niets worde afgeweken van de pligten des eerlijken schuldenaars, zoo komt ons voor, dat men evenzeer behoort vast te houden aan het beginsel, om de Natie niets meer te laten betalen dan zij schuldig is; tevens, dat geen maatregel mag genomen worden, waardoor haar toestand van schuldenaar verergerd wordt, en geene gelegenheid verzuimd, om dien toestand, in overeenstemming met strikte eerlijkheid, beter te maken. Deze regel is zoo eenvoudig, zoo in het oog vallend juist, dat het bijna onbescheiden is, dien met kracht van redenen te willen aanbevelen. Hij is daarbij in de toepassing van zoo groot gewigt. Evenwel wordt hij zeer me-

nigvuldig voorbijgezien. Indien hij wordt nagekomen, zoo zullen alle aflossingen, boven hetgeen wettig toegezegd is, vermeden worden; geene amortisatiën of conversiën plaats vinden uit beleefdheid. Immers aan de eene zijde tegen pari aflossen, om aan de andere zijde beneden pari, of tegen hoogere renten, te leenen, is eene daad van zwendelarij, waardoor een schuldenaar zijnen toestand aanhoudend verergert. Elke maatregel, waardoor de toekomst aan het tegenwoordige oogenblik wordt opgeofferd, heeft hetzelfde gebrek. Door die wijze van handelen is, zoo als wij hierboven betoogden, onze toestand zooveel ongunstiger geworden. Bij elke begrooting dacht men alleen aan de uitgaven van het eerstvolgende jaar; om den verschrikkelijken last, welke voor de toekomst daaruit zoude ontstaan, bekommerde men zich geheel niet. Intusschen de vergelijking, die wij zoo even maakten, is hier weder toepasselijk. Den huisvader, die, om zich eenige middelen of verruiming te verschaffen, grootere lasten voor het vervolg op zich nam, of afstand deed van de gelegenheid, om later zich met minder bezwaar te bevrijden, zoude men onverschoonlijk vinden; — omtrent den Staatsman, die hetzelfde voor de Natie doet, is geen ander beginsel toepasselijk.

Met deze weinige opmerkingen hebben wij reeds

ons oordeel gezegd omtrent de voorgestelde wet tot regeling van 's Rijks openbare schuld, en inderdaad is het die wet, welke ons tot deze bedenkingen heeft aanleiding gegeven, en ons met spijt en teleurstelling heeft vervuld.

Bij de beoordeeling van het onlangs aangenomen verdrag met België, werd als de eenige troost voorgesteld, dat, zoodra dat verdrag aangenomen was, al het verwarde en voorloopige in onze financiën zoude ophouden; niets zoude dan eener volkomene openbaarheid en afrekening in den weg staan. Thans doet de Minister zijne voordragt, zonder hiervan iets te spreken; het is alsof hij de verwarring, onzekerheid, verheimelijking, wil doen voortduren, en desniettemin eene regeling der financiën naar zijne inzigten beproeven. Wij hebben hierboven gezegd, wat wij van zulk eene poging denken.

Aan verwarring schijnt de steller van het ontwerp zoo gewoon te zijn, dat de geheele wet er het karakter van heeft; het is alsof zij uit de bureaux der vroegere Ministers was voortgekomen. Onderwerpen, die niets met elkander gemeen hebben, zijn vermengd; — verschillende soorten van conversiën zijn tegelijk voorgesteld, zonder eenig beginsel, waarvan men is uitgegaan. De tijd der uitvoering is onbepaald. Het geheel is met eene slordigheid en ligtzinnigheid gesteld, welke zelfs deden voorbijzien,

dat 92 niet staan tot 100, als 100 tot 108, en toch loopen de berekeningen over honderden millioenen gulden. Het heeft daarbij het gewone gebrek van overgroote duisterheid. Doch ons doel is niet in de bijzonderheden de gebreken van dat ontwerp aan te wijzen; terwijl wij dit schrijven, verschijnt reeds eene wijziging, waarin evenwel zeer weinig wezenlijke veranderingen gevonden worden. De veelsoortige conversie is er uit weggenomen, en de tijd voor de uitvoering is bepaald, let wel! op *vier jaren.*

De hoofdzaak blijft dezelfde: men stelt voor, om, bij gelegenheid der aflossing van *f* 80,000,000 der staatsschuld, uit de bijdrage van België, het overige der schuld, rentende 5 en 4½ ten 100, te converteren in schuld van 3 ten 100, welke men zoude uitgeven tegen 71 tot 72 ten 100, dat is, men zoude aan de rentheffers schuldbekentenissen van 141 tot 139 voor 100 geven.

Het is juist deze maatregel, welke in volkomen' strijd is met den regel, dien wij zoo even voordroegen. Men zoude daardoor den staat van onze financiën grootelijks verergeren, alleen om voor het oogenblik eenige verruiming te erlangen. Indien Nederland de renten zijner staatsschuld eerlijk wil blijven betalen, en van dien wil doet blijken door orde en openbaarheid, zoo is er geen twijfel, of het vertrouwen zal bij de geldschieters toenemen. Het is

alleen uit wantrouwen, dat de koers van onze effecten zoo ver beneden den gewonen stand van renten gebleven is. Wanneer dus een verbeterd beheer der financiën dat vertrouwen doet herleven, hebben wij gegronde hoop, dat de geldschieters met veel minder renten dan tegenwoordig zullen tevreden zijn. Alle effecten, voor welke nu hoogere renten betaald worden, kunnen dan gereduceerd worden. Dit is de eenige hoop, welke der Natie overblijft, om den last der schuld aanmerkelijk te zien verminderen, zonder offers van hare zijde; dit is de vrucht, die zij verwachten mag van den terugkeer tot een eerlijk en verstandig bestuur. Welnu, dat vooruitzigt, die laatste hoop stelt men voor te vernietigen; ook die verbetering in de toekomst wil men aan het oogenblik opofferen.

De gewone rente was in den lateren tijd der Republiek 2½ ten honderd; onze staatseffecten, welke die rente gaven, stonden boven pari. Het is geheel niet ongerijmd, de mogelijkheid aan te nemen, dat, bij een goed financiëel bestuur en bij algemeene welvaart van het moederland en de koloniën, die lage koers der rente bij ons zoude terugkeeren; in gansch Europa is de rente bij genoegzame zekerheid zeer afnemende. Bij de noodlottige Wet van 14 Mei, 1814, heeft men, door bijvoeging van een denkbeeldig kapitaal, de toenmalige schuld tot die rente van 2½

ten 100 vastgesteld, en sedert heeft men die soort nog vermeerderd, zoodat nu ruim 19 millioen renten voor geene vermindering vatbaar zijn, dewijl zij op de laagste taks zijn vastgesteld. Doch al het overige is geleend tegen 3½, 4, 4½ of 5 ten 100. Er is dus bij de verbetering van het krediet nog eene mogelijkheid van vermindering van renten, die vrij aanmerkelijk is, en die trapswijze kan toenemen, naar mate wij den ouden rentestand nabijkomen; onze geschiedenis levert ons de voorbeelden hiervan, die tegen ons getuigen zullen, indien wij ons de gelegenheid daartoe ditmaal laten afsnijden.

Men stelt nu voor, de gelegenheid tot vermindering der renten voor altijd onmogelijk te maken, juist voor die effecten, welke het meest verminderingbeloven. Men zoude van het kapitaal, dat 5, 4½ en 4 ten honderd rente geeft, zamen bedragende

	f 432,943,305
het Belgisch aandeel aflossen. . . . . »	80,000,000
en het overige	*f* 352,943,305

zoude worden afgelost met gelden op te nemen, in naam tegen 3 ten 100, en uit te geven voor ongeveer 71 ten 100; dus in werkelijkheid tegen *f* 4 en 23 cents ten 100, en tevens met een toegevoegd kapitaal van ruim 41 ten 100. Die schuld zoude dus vermeerderd worden met ruim *f* 143,000,000,

waarvan de staat niets zoude ontvangen, en die toch de Natie zoude moeten betalen, indien zij, bij toenemende welvaart, en bij daling van den rentestand tot 3 ten honderd, hare schuld wilde aflossen, of wel, indien de rente daalde tot 2½, gelijk in de vorige eeuw, en zij *dan* van die daling wilde nut trekken. Met andere woorden, men zoude zich nu verbinden, om het werkelijk ontvangen kapitaal nimmer af te lossen, of de rente te verminderen, dan met betaling van eene premie van 41 ten 100!

Het voordeel, door zulk eene volkomene opoffering der toekomst te verwerven, zoude bestaan in eene vermindering op de rente ten bedrage van eene fractie van één ten 100, te weten voor die van 5 ten 100, $\frac{77}{100}$; voor die van 4½ ten 100, $\frac{27}{100}$. Doch wat nu te zeggen van de effecten tegen 4 ten 100 (schatkistbilletten)? Aan de houders dezer effecten zoude men het geschenk doen van eene *renteverhooging*, ten bedrage van $\frac{23}{100}$ ten 100, en tevens van eene vermeerdering van kapitaal, ten bedrage van 41 ten 100. Inderdaad, wanneer men dit bedenkt, kan men zich niet verwonderen over de treffende lofspraken van dit plan, welke men in zekere dagbladen aantreft. Zouden de houders van staatseffecten niet doordrongen zijn van dankbaarheid en bewondering, wanneer *hunne* belangen met zoo veel *beleefdheid*

worden behartigd [1]? De Ontwerper behoefde ook niet karig te zijn in zijne berekeningen, want de handelwijze is blijkbaar die van den prodigus met den geldschieter: de eerste is bereid schuldbekentenissen af te geven voor veel grootere sommen dan hij ontvangt, alles voor de toekomst te beloven, mits hij maar voor het oogenblik geholpen worde; — en de geldschieter stelt de kansen, om veel meer te bekomen dan hij leent, om de laatste middelen van den onbezonnen' verspiller nog uit te putten, tegenover die van niet voluit betaald te worden. Welk oordeel zoude men vellen over den familievader, welke zulke verbindtenissen aanging?

Welligt zal men tot verschooning aanvoeren, dat indien men de mogelijkheid tot aflossing en tot latere vermindering der renten afsnijdt, het middel van inkoop en amortisatie nog overblijft. Doch wie ziet niet in, dat, wanneer de voorspoed onzer financiën ons in de gelegenheid stelde om in te koopen, juist daardoor de koers zoo zoude stijgen, dat wij verpligt zouden zijn de ontzaggelijke premie van 41 ten 100 te betalen, — en dat, indien de koers gunstig voor den inkoop stond, dit het gevolg zoude

[1] Van deze welwillendheid jegens de schuldheffers schijnt men teruggekomen te zijn, volgens het gewijzigd ontwerp. Uit de aanmerkingen van den Minister zoude men moeten opmaken, dat de Regering deze *operatie* alleen heeft uitgesteld.

zijn van omstandigheden, die ons daartoe buiten staat zouden stellen. Konde onze Regering in de laatste maanden van 1830 de schuld door inkoop *verminderen?*

Men beweert, dat eene conversie als deze niet volstrekt zonder voorbeeld zoude zijn. Dit zoude bijna iets vreemds zijn, daar wij veelal voorbeeldelooze misstappen in de financiën gemaakt hebben. Doch ook van deze twijfelen wij, of wel één voorbeeld in gelijke omstandigheden zoude te vinden zijn, namelijk in een land, waar de toekomstige vermindedering der schuld inderdaad eene levensvraag is; waar men door eenen vroegeren misstap reeds zulk een groot gedeelte der schuld in eenen zoo onvoordeeligen rentestand voor den staat gebragt heeft (2½ ten 100); waar men voor dien misstap reeds zulke groote offers gebragt heeft, — en waar het eenige gedeelte der schuld, dat nog uitzigt geeft, om den last der renten aanmerkelijk te verligten, moedwillig zoude worden geconverteerd, om dit voor de toekomst onmogelijk te maken. Waar toch zoude men een voorbeeld vinden van zulk eene volharding in het verwoesten van de nationale geldmiddelen? Indien men zulk een voorbeeld konde aanwijzen, zoude het gewis tot waarschuwing dienen, want het zoude zijn onder eene Regering, die, even als de verkwister, leende, zonder vooruitzigt, om de aangegane schuld te voldoen.

Indien wij moesten vooronderstellen, dat het ook bij ons zoo verre gekomen was, dat een Minister, den staat der financiën wanhopig achtende, alleen de zaken, zoo als men het uitdrukt, nog eenigen tijd wenschte gaande te houden, om ze dan te laten instorten, zoo zoude ons de maatregel verklaarbaar voorkomen. Wij zijn er echter verre af, *den tegenwoordigen* Minister van Financiën hiervan te verdenken. Doch zelfs hij, die een staatsbankroet voorzag, zoude, naar onze meening, onverschoonlijk handelen, door vooraf op die wijze den gang der zaken nog eenigen tijd vol te houden, — even als de koopman zeer berispelijk handelt, wanneer hij den staat zijner geldmiddelen, vóór zijnen val, nog verslimmert, door zijne toevlugt te nemen tot zwendelarijen.

Neen, het is aan de gewone onbedachtzaamheid, welke in onze financiën, sedert 1814, bijna elken maatregel kenmerkt; het is ook aan die diepe minachting voor het licht der wetenschap en historie, welke eveneens bij ons eigenaardig is, dat wij dit gevaarlijke plan moeten toeschrijven. Ware dit niet zoo, dan zoude een der eerste regelen van een goed Bestuur den steller hebben teruggehouden: wilt gij den toestand van het vaderland verbeteren, offer niet de toekomst aan het oogenblik op.

Er is in het algemeen nog eene meening verspreid, alsof in de financiën vele kunstgrepen,

geheimzinnige overleggingen en berekeningen, tot groote en gunstige uitkomsten zouden kunnen voeren. Aan het woord *krediet* hecht zich nog eene tooverachtige beteekenis, dezelfde, die men in de voorstellingen omtrent het bankwezen terugvindt. Het is alsof de school van LAW nog altijd haren invloed oefende. Intusschen worden die meeningen en voorstellingen door de gezonde theorie volkomen wederlegd. Niets is eenvoudiger dan de beginselen van krediet, en in de geschiedenis vindt men niet één voorbeeld, dat door fijngesponnen kunstmiddelen, de financiën van eenen staat verbeterd zijn, vele dat zij er door bedorven werden. Intusschen is de voorgestelde conversie blijkbaar een voortbrengsel van die ingewikkelde financiekunst. Bij gelegenheid, dat het verdrag met België 80 millioenen gulden ter beschikking van de Regering zoude stellen, heeft men gemeend, konde iets groots in onze staatsschuld ondernomen worden; nu moest een veelomvattend plan bedacht worden, en zoo is dan werkelijk dat ontwerp tot stand gekomen, hetwelk in ingewikkeldheid en verwardheid een treffend tegenstuk is van het *simplex veri sigillum.* Inderdaad is voor hem, die zich door geene hersenschimmen laat wegslepen, de vraag: hoe die ƒ 80,000,000 het voordeeligst aan te wenden? niet zeer moeijelijk te beantwoorden, en, zoo wij mee-

nen, is het antwoord ook reeds lang gegeven, doch met weinig kans op bijval, omdat het eenvoudig en klaar is. Het is niet twijfelachtig, dat die som van ƒ 80,000,000 behoort gebruikt te worden, om eene gelijke som der Nationale Schuld, waarvoor de hoogste rente, 5 ten honderd, betaald wordt, te delgen. Bij die gelegenheid kan men beproeven, of het krediet in onzen staat voldoende zij, om een deel der schuld van 5 op $4\frac{1}{2}$ ten 100 te reduceren. Daarvoor is niets anders noodig, dan dat men dadelijk van alle schuld, waarvoor die hooge rente betaald wordt, ƒ 80,000,000 (of bij den aanvang ƒ 40,000,000) door loting aanwijze. Terwijl de uitgelote nommers openlijk bekend gemaakt worden, stelle men eenen termijn, binnen welken het elken der rentheffers zal vrijstaan te verklaren, dat zij, in plaats van aflossing, verlangen, dat hunne schuld op $4\frac{1}{2}$ ten 100 gesteld worde. Aan het einde van dien termijn lote men weder een gelijk getal uit, als dat van gereduceerde rentheffers, en dit herhale men, totdat slechts de som van ƒ 80,000,000 overblijft, die werkelijk afgelost wordt. Men zoude ook welligt de vrijheid kunnen geven, om reeds vooraf de verklaring te doen, dat men met de reductie genoegen neemt, ten einde niet in de uitloting begrepen te zijn, en zich dus te verzekeren van niet afgelost te worden. Deze bijzonderheden behooren tot den vorm

der uitvoering, die zoo eenvoudig mogelijk diende te zijn. Het zal, wanneer men dezen maatregel neemt, geheel afhangen van het vertrouwen op de middelen en de goede trouw van ons financiëel Bestuur, of de schuldeischers zich die vermindering van renten zullen laten welgevallen, en hiertoe zullen het krachtigst bijdragen orde, naauwgezetheid, openbaarheid; — alle andere middelen zijn vergeefsch.

Het zoude geheel niet vreemd zijn, indien wij langs dezen weg onze Nationale Schuld, waarvoor thans de hooge rente van 5 ten 100 betaald wordt (ƒ221,000,000 na aftrek der af te lossen ƒ80,000,000), geheel of grootstendeels van 5 op $4\frac{1}{2}$ ten 100 verminderden. Wij zouden dan die vermindering tot stand brengen, zonder eenige vermeerdering van kapitaal, en met volkomen onbelemmerde gelegenheid, om, bij verbetering van ons krediet, de renten van $4\frac{1}{2}$ op 4, op $3\frac{1}{2}$, 3, ja welligt eenmaal op $2\frac{1}{2}$ te verminderen; terwijl, volgens het voorgestelde plan, zoo als wij zagen, de rente $4\frac{23}{100}$ zoude bedragen, met eene toevoeging van 41 ten honderd bij het kapitaal, en dus volkomene onmogelijkheid, om van latere verbetering van het krediet eenig nut te trekken. Hierbij komt nog, dat hierdoor geheel zoude vermeden worden die noodlottige *operatie*, welke men gewoon is conversie te noemen, na-

melijk, dat men tegelijk schulden maakt en schulden vernietigt, waardoor in ons land schatten verspild zijn, en waarvoor in de ontworpene wet (onder de benaming van provisie en courtagie, enz.) alleen *twee millioen gulden* bestemd zijn. Indien in het Grootboek aanteekening wordt gehouden, dat de schuldeischer heeft toegestemd, dat zijne rente van 5 op 4½ wierde verminderd, is de geheele maatregel volbragt, en de kosten kunnen niet zeer beduidend zijn.

Doch mogt het niet gelukken; mogten de eerste uitgelotene rentheffers alle, of bijna alle, de aflossing aannemen, zoo is dit een bewijs, dat ons krediet nog niet genoeg gevestigd is voor verlaging der renten. Men doe in dat geval vooreerst geene andere pogingen; de *f* 80,000,000 zijn, door ze tot aflossing aan te wenden, op de voordeeligste wijze gebruikt, welke onze toestand gedoogt. Eene vermindering van renten behoort alsdan uitgesteld te worden; want op geene andere wijze zoude zij te bekomen zijn, dan door het verfoeijelijke middel van een klein oogenblikkelijk voordeel te koopen voor eene geheel onevenredige opoffering van de toekomst.

Wanneer wij hier eene groote opoffering voor de toekomst en een klein oogenblikkelijk voordeel tegenover elkander stellen, mogen wij niet onopgemerkt

laten, dat, volgens het voorstel, wel het eerste zeker zijn zoude, doch het laatste nog zeer twijfelachtig. In het eerste ontwerp van Wet was geheel geene tijdsbepaling, en zouden dus voor die groote *operatiën* zoovele jaren kunnen gebruikt worden als men goeddacht. Nu heeft men voorgesteld eene bepaling van vier jaren; het oogenblik eener kleine renteverminderingzoude dus vrij lang kunnen verschoven worden, en dan nog door de kosten van ongeveer *f* 2,000,000 ($\frac{1}{2}$ ten 100) voor een jaar, en meer nog, vruchteloos gemaakt worden. Men beproeve toch eens den anderen weg; men voere orde, naauwgezetheid, openbaarheid, in; legge voor de Natie den werkelijken toestand der financiën, geheel zonder verdonkeringen, open, zoodat zij zich overtuigen kan, welke offers er volstrekt vereischt worden, en regele op die wijze de middelen, om in de betaling der renten te voorzien, en wij durven verzekeren, dat binnen vier jaren, en korter, het krediet genoegzaam zal toegenomen zijn, om, zonder eenige vermeerdering van kapitaal, de renten meer te verlagen, dan men nu van die schrikbarende kapitaalverhooging durft verwachten.

Er zijn, zoo wij vernemen, vele Nederlanders en enkele vreemdelingen, welke de voorgestelde Wet goedkeuren, en men spreekt zelfs van het genoegen aan de

Beurs, en van de toejuiching, waardoor bij den Minister het zelfvertrouwen zoude bevestigd zijn. Wij eerbiedigen gaarne ieders gevoelens, en wij kunnen ons zelfs tot zekere mate verklaren, dat het standpunt der bezoekers en speculanten aan de effectenbeurs de zaken geheel anders doet inzien, dan zij zich vertoonen aan hem, die, vreemd aan dat spel, en verwijderd van het tooneel van handels- en regeringszaken, uitsluitend vraagt naar de belangen van zijn vaderland. Wij willen ook die lofredenaars van het ontwerp des Ministers de beleediging niet aandoen, te vooronderstellen, dat zij zich om niets anders, dan om het beursspel zouden bekommeren. Welnu dan, indien zich onder hen mannen bevinden, die belang in hun vaderland stellen, zoo dragen wij aan hunne ernstige overweging de volgende beschouwing voor.

De voorstanders van dat ontwerp stellen zich voor, dat na wat korteren of langeren tijd, een staatsbankroet te wachten is, — of wel, dat de Natie op den duur de renten zal voldoen: een van beide.

De eersten meenen, dat voor de financiën een grondig herstel toch niet te wachten is, doch dat een maatregel als deze, waarbij de vertooning van eene regeling der staatsschuld gemaakt wordt, juist geschikt is, om het krediet voor eenen korten tijd op

te heffen. De vreemde kapitalisten koopen gaarne effecten van drie ten honderd van het nominale kapitaal, juist omdat zij niet voor reductie of aflossing vatbaar zijn. De tegenwoordige houders zullen dus met groot voordeel deze effecten kunnen verkoopen, en als dan het staatsbankroet komt, zal de Natie toch van den last, dien men haar nu oplegt, ontslagen worden, en de schade zal grootstendeels door vreemden gedragen worden. Zij, die de zaken zoo beschouwen, kunnen inderdaad het plan *voor zich* toejuichen. Doch dan moet het hun ook onverschillig zijn, dat de maatregel eene onwaardige misleiding zoude worden, en dat, bij het aanwezige staatsbankroet, wel zij, die dit ingezien hadden, groot voordeel daaruit zouden trekken; doch dat, behalve de vreemde rentheffers, alle Nederlanders, die te weinig doorzigt of te veel zedelijkheid gehad hadden, om hierop hunne berekeningen te maken; — dat alle corporatiën, minderjarigen, met één woord al de laatste houders van die effecten, het offer van staatsbedrog en staatsbankroet zouden worden.

De tweede soort van bewonderaars vàn het ontwerp nemen aan, dat het wel mogelijk zal zijn de Natie zoo te blijven belasten, dat de renten voldaan worden, en dat dus de houders van die effecten op den duur de renten onverminderd zullen blijven

genieten. Die zich hiermede durven vleijen, kunnen ook den maatregel *voor zich* toejuichen. Doch in deze vooronderstelling is de maatregel, dien zij goedkeuren, eene volkomene berooving der Natie, want bij eene verzekerde en naauwgezette betaling der staatsschuld, is 3 ten 100 eene voldoende rente, en wij zouden dus, in dat geval, zonder kapitaalverhooging, de bestaande schuld tot die rente hebben kunnen verminderen. Men zoude dus in deze vooronderstelling door den voorgestelden maatregel, in het voordeel der rentheffers, aan de Natie eene schuld hebben opgelegd van *f* 140 tot *f* 150,000,000, zonder dat zij daarvoor iets genoten had. Zal men nu geen bezwaar vinden, om jaarlijks drukkende belastingen uit te schrijven, wanneer tusschen de 4 en 5 millioenen gulden geheel voor niet worden opgebragt, als gevolg van eenen ligtzinnigen maatregel, die aan de Beurs wierd toegejuicht, en waardoor belet werd, dat men zich de daling van den rentestand ten nutte maakte, en de aflossing verhinderd, ten zij met eene premie van 41 ten 100? Zoude het zelfs voor de rentheffers niet een eenigermate gevaarlijk spel zijn, indien hun voordeel tegenover de Natie voortsproot uit overeenkomsten, bij het sluiten waarvan men voor die Natie gehandeld had, zoo als een lasthebber wel nimmer geldig voor zijnen lastgever zoude kunnen handelen (om zonder vergoeding 141

in plaats van 100 te betalen); — overeenkomsten, die, wanneer een familievader ze aanging, ongetwijfeld aanleiding geven zouden, dat hij onder curatele gesteld werd? Zoude men niet duchten, dat het inzigt in de financiën eenmaal zoo doordrong, dat het volk, wrevelig, zich overtuigde, dat een deel der lasten, die het droeg, het gevolg van dat ongeschikt converteren der schuld was?

Tot welke van deze twee soorten verlangen nu die mannen te behooren, welke den Minister in zijne plannen ondersteunen? Wij kunnen ons moeijelijk eene derde voorstellen.

Indien dit alles ongenoegzaam geoordeeld wordt, om het noodlottig conversieplan op te geven, zoo zal het ook wel overtollig zijn, over de bijkomende bepalingen van het ontwerp te spreken.

Van zeer ondergeschikt belang is wel de bepaling in Art. 4, laatste §, van het gewijzigd ontwerp (Art. 6 van het eerste ontwerp), betrekkelijk de schuld en rente, welke de Kolonie aan het Moederland zal te voldoen hebben. Er is evenwel iets aanstootends in, dat men in wetten de eenvoudigste beginselen van het regt voorbijziet; of hebben wij eerstdaags een ontwerp van wet van den Minister van Justitie te wachten, om Art. 1472 van het Burgerlijk Wetboek af te schaffen?

Wij hebben hierboven reeds van de onnoodige kosten van conversiën als deze gesproken; Art. 7 van het gewijzigd ontwerp kan er elk van overtuigen. Hoeveel moet niet bezuinigd worden om uit te sparen, hetgeen men hier voorstelt, zoo mild weg te schenken! Het is in het algemeen zonderling, dat men zoo veel over bezuinigingen spreekt, doch geheel niet schijnt te vermoeden, dat men ook niet meer moet besteden voor de Nationale Schuld dan men werkelijk verpligt is. Intusschen is daarvoor menigvuldige malen te veel uitgegeven.

Het gevaar van maatregelen als deze kan men in Art. 9 van het gewijzigd ontwerp geschreven vinden. Aan den Minister van Financiën, waartoe alle dag een ander kan benoemd worden, zal *f* 20,000,000 van 's Rijks geld, gedurende vier jaren, ter beschikking staan. Wanneer de Minister van het gebruik der *f* 80,000,000 verantwoording zal doen, blijkt niet, of het moest zijn aan de regering van België. Bij een goed bestuur der Nationale Schuld komt zulk een vertrouwen niet te pas.

Art. 11 van het gewijzigd ontwerp bevat bepalingen omtrent een toekomstig *Amortisatie-Syndicaat*. In eene wet te vermelden, wat men voornemens is later te doen, is zeer zelden raadzaam, en meer is de inhoud van dat Artikel niet. Dit is evenwel niet het eenige, wat wij tegen dit Artikel

hebben in te brengen. Bepalingen over *amortisatie*, terwijl men nog steeds te korten heeft aan te vullen, zijn óf eene financiële pralerij, óf wel, zij geven aanleiding tot eene geheel ongeschikte wijze van handelen. Men brenge vooraf evenwigt tusschen de inkomsten en uitgaven, en trachte dan een *overschot* beschikbaar te verkrijgen. Eerst wanneer dit bestaat, behoorde het gebruik van dat overschot een onderwerp van overweging uit te maken. Nu reeds te beslissen, dat de in dat Artikel aangeduide sommen zullen *overschieten*, is wel meer dan gewaagd; en wanneer zij niet overschieten, en men ze dan toch tot *amortisatie* zoude gebruiken, zoo is daarin alweder een verderfelijke stap op te merken, want dan moet in plaats dier gelden andere schuld worden daargesteld, steeds met grooter bezwaar voor de Natie. Met eene kleine wijziging, wordt dan eene instelling tot schulddelging veranderd in een middel tot schuldmaking. Wij hebben pas de grootste, wij mogen zeggen de verschrikkelijkste, proef daarvan genomen. Zoude in dit Artikel niet de grondslag kunnen gelegd worden, om die proef nog eens te nemen? Arm Vaderland!

Indien men uitzigt had om te kunnen amortiseren, wien valt dan niet de ongerijmdheid in het oog, om met ontzaggelijke opoffering de verpligting tot aflossing jegens de Handel-Maatschappij af te

koopen, en tevens te bepalen, dat men op eene andere, veel onvoordeeliger wijze, aflossen zal.

Doch wij willen de pen nederleggen. Het is geene aangename taak te berispen en te waarschuwen, met weinig uitzigt, om het kwaad, dat men vreest, te doen vermijden; wij zouden die taak gaarne aan anderen overlaten. Doch men heeft van 1814 tot nu in onze financiën, bijna zonder uitzondering, gehandeld in strijd met de wetenschap, de Staatshuishoudkunde, aan welke wij onze beste jaren besteed hebben. Zoo het ons toeschijnt, heeft men zich bij die hoogere praktijk niet zoo wel bevonden, of het konde in aanmerking komen, om eens de voorschriften dier wetenschap op te volgen; daarom waagden wij het in haren naam te spreken. Tot ons leedwezen is zij eenigzins aanmatigend, en dit zal welligt aan sommigen mishagen; doch men bedenke, dat zij ook groote bondgenooten heeft: de eerlijkheid, het gezond verstand en de ondervinding der eeuwen.

NEDERLANDS FINANCIËN.

NATIONALE SCHULD.

DOOR

J. ACKERSDIJCK.

(VERVOLG.)

UTRECHT,
N. VAN DER MONDE.
1843.

In het laatste nommer van *de Tijdgenoot* vonden wij eene wederlegging van het stuk, dat wij voor eenige dagen over Nederlands financiën, bijzonder over het ontwerp eener schuldverwisseling, in het licht gaven. Wij zouden met dankbaarheid elke teregtwijzing ontvangen, en gaarne zouden wij het openlijk bekend maken, indien onze overtuiging veranderd was. Doch die wederlegging, met groote bezadigdheid voorgedragen, had eene andere uitwerking: zij deed ons met schrik ontwaren, aan welke leidslieden eenige onzer verlichte landgenooten, ja welligt zelfs de Man, die aan het hoofd der financiën staat, hun vertrouwen schenken. Wij zagen uit dit stuk uit

welke soort van geschriften men de redeneringen put, waardoor men zich laat wegslepen tot het goedkeuren van een plan, welks uitvoering, volgens onze innige overtuiging, als eene groote nationale ramp zoude betreurd worden. Daar wij nu eenmaal voor de wetenschap zijn opgetreden, om tegen zulk een gevaar te waarschuwen, dringt ons het gevoel van pligt, om, terwijl het nog mogelijk is, dat onze stem gehoord worde, niet lafhartig te zwijgen. Gold het alleen een wetenschappelijk vraagpunt, veél meer nog, zoo het alleen de eer gold om een voorgedragen gevoelen niet miskend te zien, wij zouden er niet aan denken, om in eenigen strijd te treden. De wetenschap behoeft dit niet, en wij zelve verlangen geen triomf. Doch het geldt de toepassing van dwaalbegrippen, het geldt een besluit, waardoor ons reeds zoo geschokt vaderland eene schrede nader aan zijn ondergang gebragt wordt. Moge althans de voldoening ons overblijven van zelfs door zwijgen niets daartoe te hebben bijgedragen.

Wij vermeenden vele gronden tegen het bedoelde ontwerp te hebben aangevoerd, welke

eene ernstige overweging verdienen; vreemd mag het schijnen, dat de schrijver, die ons wederlegt, waar hij één dier gronden, de vermeerdering der schuld, bestrijdt, vermeent genoeg verrigt te hebben, om zijn zegel aan het ontwerp te hechten. Zijn dan alle de andere gronden in zijn oog niets waard?

Doch laat ons onderzoeken, op welke wijze hij zich en anderen omtrent dit punt poogt gerust te stellen.

Met alle regt zegt hij: « gelijk elke wetenschap « op gronden rust, zoo is financie daarvan niet « uitgesloten." Doch ongelukkig meent hij, dat die gronden elders te vinden zijn dan in de staatshuishoudkunde, waarvan hij zelf bekent slechts eene oppervlakkige kennis te bezitten. En dadelijk ontwikkelt hij eene theorie, welke geheel te huis behoort in die ingewikkelde financiekunst, waartegen wij gemeend hebben te moeten waarschuwen. Zij is het, welke waant ver boven de eenvoudige, maar onwrikbare gronden der staatshuishoudkunde verheven te zijn. Zij is het, die zulk eene rijke literatuur oplevert van geschriften, welke den oppervlakkigen lezer niet zelden begoochelen; zij zijn vol van plannen en berekeningen

van die soort als het ontwerp er een oplevert; berekeningen, welke veelal volkomen juist zijn, met uitzondering van de vooronderstellingen, waarvan zij uitgaan. Er is geen plan zóó overdreven of verkeerd, dat men in de geschriften van die soort niet geroemd en aangeprezen vindt. Doch wee het land waar men zich aan hunne toepassing waagt! Uit die school was ook voortgesproten het plan der regeling van 's Rijks openbare schuld, ingevoerd bij de wet van 14 Mei 1814, en hetgeen een dier schrijvers noemt: « Une de ces vastes conceptions, qui sont quelquefois le fruit de la nécessité, mais auxquelles le génie seul peut atteindre." Nederland heeft ondervonden, wat er van was.

Het is nu aan deze wetenschap, zoo ver boven de eenvoudige staatshuishoudkunde verheven, dat de schrijver in de Tijdgenoot eene gezonde theorie, zoo hij meent, ontleend heeft, waardoor hij die, welke wij verdedigd hebben, wederlegt.

Wanneer de voorgestelde conversie onzer schuld in effecten tegen 3 ten 100 wordt aangenomen, dan wordt het kapitaal met 39 tot 41 ten 100 vermeerderd, zaam tusschen de 140 en 150 mil-

lioenen gulden. Het is ten onregte, volgens hem, dat wij dit als nadeelig hebben beschouwd; het is in tegendeel, zegt hij, voordeelig voor de natie.

Het betoog hiervan steunt op deze beschouwing. Ten gevolge van deze conversie zoude de rente der schuld worden gebragt op ongeveer $4^1/_4$ pCt. van het werkelijk kapitaal; (met eene premie van 41 ten honderd indien men ooit tegen pari moest aflossen) $4^1/_4$ is minder dan 5. Dit zal wel niemand tegenspreken.

Nu stelt de schrijver deze twee renten tegenover elkander. Dat voor meer dan een derde der schuld, welke men voorstelt te converteren, slechts $4^1/_2$ en niet 5 pCt. rente betaald wordt, ziet hij over het hoofd, en redeneert, als of die ook 5 pCt. rente gaf. Doch dit is waarschijnlijk eene kleinigheid in zijn oog.

Op het verschil van $4^1/_4$ en 5 pCt. rente bouwt hij nu de volgende redenering.

« *Stellen wij*, dat een staat 100 millioenen wil « opnemen tegen 5 pCt. rente en een pCt. amor« tisatie." Dat wil zeggen, dat de staat, die 100 millioenen wil opnemen, voortaan kan beschikken over 6,000,000 jaarlijks voor renten en voor vernietiging der schuld.

Vervolgens *vooronderstelt* hij, dat die staat op een der twee volgende wijzen zoude handelen.

a. Hij zoude uitgeven 100 millioenen kapitaal schuldbekentenissen, rentende 5 pCt. tegen pari, en dus jaarlijks een millioen besteden tot amortisatie. Of

b. Hij zoude uitgeven 167 millioenen nominaal kapitaal schuldbekentenissen rentende 3 pCt. tegen 72 ten 100. Dit zoude hem opleveren 120 millioenen, waarvan hij voor zich zoude nemen de 100 millioenen, die hij behoefde, en 20 millioenen zoude hij ter hand stellen aan een amortisatie syndicaat, om, zoo het heet, het fonds tot schulddelging te versterken. Deze staat zoude dus van de 100 millioenen, welke hij voor zich had opgenomen, eene rente betalen van ongeveer $4^{1}/_{6}$ pCt. en dus voor amortisatie jaarlijks besteden $1^{3}/_{6}$ millioen.

Voorondersteld nu, dat die staat in het geval *a* tot aan het einde toe voortging met 5 pCt. rente te betalen; dan zouden de 100 millioenen eerst in $36^{1}/_{2}$ jaren zijn afgelost.

En *voorondersteld*, dat die staat in het tweede geval eveneens voortging $4^{1}/_{6}$ rente te betalen; *voorondersteld* tevens, dat zijne effecten steeds

op denzelden koers bleven of nagenoeg, en hij dus konde voortgaan met zé voor 72 pCt. of weinig meer in te koopen; dan zoude zijne schuld in korteren tijd zijn vernietigd. Hij zegt niet, in welken tijd. Wij kunnen dit aanvullen: die amortisatie zoude in ruim 29$^1/_2$ jaar zijn volbragt.

Tot staving van deze hem verrassende uitkomst voert hij den Franschen schrijver *Le Comte* Tessières-Boisbertrand aan. Wij zouden gemeend hebben, dat dit geene autoriteit behoefde; en dat men ook in Holland nog wel zoo veel konde rekenen, om te begrijpen, dat, indien men 1$^3/_4$ pCt. tot amortisatie kan aanwenden, de schuld spoediger gedelgd wordt, dan wanneer men daartoe slechts 1 pCt. aanwendt.

Hieruit nu besluit de schrijver, dat wij ten onregte de conversie-wet afkeuren; dat de kapitaalverhooging een ijdel schrikbeeld is, en de maatregel in deze oogenblikken gepast gekozen. Wij vleijen ons zijne redenering in nog meer kracht te hebben voorgesteld, dan hij zelf.

En wat bevat zij nu? *Verondersteld*, dat een staat handelde, zoo als wel nimmer een staat, welke door verstandige menschen bestuurd wordt,

handelen zal; (5 pCt. renten te betalen wanneer hij in zoo gunstige financiële omstandigheden verkeert) *vooronderstcld*, dat gebeurde, hetgeen nimmer gebeurd is, en ook niet gebeuren kan; (dat de koers der effecten niet rees in het vooronderstcld geval) — dan zoude de tweede dwaasheid minder groot zijn, dan de eerste. En *vooronderstcld*, dat wij waren als die staat; (waar wij niet de minste gelijkheid mede hebben:) en daarbij nog *vooronderstcld*, dat wij voor de geheele te converteren schuld 5 pCt. renten betaalden, terwijl wij voor een groot gedeelte slechts $4^1/_2$ betalen; — indien eens alle deze vooronderstellingen even zoo waar waren, zoo als zij nu valsch zijn: — dan zoude het beter zijn te converteren, dan voortaan 5 pCt. rente te betalen.

Dat het nog veel beter zoude zijn, noch het een, noch het ander te doen; doch, bij verbeterd krediet, zonder vermeerdering van kapitaal te reduceren: hieraan heeft de schrijver geheel niet gedacht. Hij heeft de keus *vooronderstcld* tusschen twee wegen; terwijl er een derde bestond, die zijne opmerkzaamheid ontging; en dit was juist de goede weg.

Dit is nu die gezonde theorie, waarvan de

schrijver beweert, dat zij rust op gronden, welke niet uit de lucht gegrepen zijn.

Hoe zoude nu hij, welke de eenvoudige beginselen der staatshuishoudkunde en de ondervinding meer vertrouwde, dan de verhevene plannenmakers der financiële cijferkunst, over hetzelfde gegeven geval oordeelen? Zie hier: wij willen ook cijfers gebruiken, en die kunnen ditmaal den toets doorstaan.

Indien een staat 100 millioenen wilde opnemen, en zich in de gelukkige omstandigheid bevond, om voortaan jaarlijks 6 millioenen voor rente en schulddelging te besteden, zoo zoude zijn krediet hem in staat stellen, om dadelijk, of na korten tijd, de werkelijke rente op 3 pCt. vast te stellen. Engeland en Pruissen bevinden zich op verre na niet in zoo gunstige omstandigheden, en hun krediet heeft reeds ongeveer die hoogte bereikt. Zijne schuld zoude dan binnen de 23½ jaar gedelgd zijn. Had daarentegen zulk een staat de dwaasheid gehad, om te doen, wat onze wederlegger *vooronderstelt*, dat hij doen zoude, en 3 pCt. effecten tegen 72 pCt. uitgegeven; zoo zouden die rijzen tot pari of zeer nabij, en hij zoude

in dat geval meer dan $41^{1}/_{2}$ jaren daartoe behoeven; en dus zijne financiële dwaling boeten met gedurende meer dan 18 jaren voor niet 6 millioenen uit te geven.

Indien hij begonnen was met schuldbrieven van 5 pCt. tégen pari uit te geven, zoo zoude hij niet daarmede voortgaan, zoo als onze wederlegger vooronderstelt, maar hij zoude die rente reduceren tot 3 pCt. zoo als onze voorvaderen weleer (zelfs tot $2^{1}/_{2}$) en Engeland nog voor korten tijd gedaan hebben. Hij zoude zich dan eveneens in een zoo veel korteren tijd bevrijden. Doch, moest zelfs zulk een staat $3^{1}/_{2}$ pCt. rente betalen, zoo zoude nog zijne schuld in $25^{1}/_{2}$ jaar afbetaald zijn. Wil men verder gaan, moest hij 4 ten 100 geven, alsdan in 28 jaren; – $4^{1}/_{2}$ binnen $31^{1}/_{2}$ jaren.

Daarentegen, indien de schuld die tegen 72 uitgegeven was, slechts tot 82 rees, zouden reeds $34^{28}/_{100}$ jaren daartoe vereischt worden; rees zij tot 92, dan $38^{1}/_{2}$; tot 100, zoo als gezegd, $41^{1}/_{2}$ jaar.

Dit zijn nu niet alleen mogelijke, maar waarschijnlijke, bijna zekere gevallen. – Men vergelijke die met de volstrekt onmogelijke, alleen in hersenschimmen *vooronderstelde* gevallen, welke onze wederlegger uit de hoogere financie–theorie

geput heeft; en men beoordeele, in hoe verre zijne redeneringen de onze wederlegd hebben. Men ontlede gerust deze berekeningen, en beslisse dan over die dagelijks zoo stout herhaalde bewering, dat door vermeerdering van kapitaal geen last op de natie gelegd wordt.

De schrijver in de Tijdgenoot wil, dat zeer aanmerkelijke rijzingen, bij verbetering in het financiëel bestuur, zonder voorbeeld zouden zijn. De tijd is kort, en wij zijn niet omringd van prijscouranten: wij zouden hem anders, zoo wij vertrouwen, vele voorbeelden kunnen aanwijzen; doch met één afdoend voorbeeld kunnen wij hem evenwel logenstraffen: de Engelsche 3 pCt. consols stonden

31 aug. 1815	56
— — 1816	61
— — 1817	79
— — 1824	93
nu over de	96

En dit is niet door de kostbare ongerijmdheid, om te amortiseren, terwijl men aan de andere zijde nieuwe schulden maakt; Engeland heeft voor altijd een einde gemaakt aan dat stelsel, waardoor alleen de rentheffers ten koste der natie

worden bevoordeeld. Bij Acte van 11 Julij 1820 werd vastgesteld dat » the amount of the sinking fund, be the actual surplus of the revenue over the expenditure." Bij ons stelt men voor, het weder in te voeren; en mogt men nog twijfelen aan de soort der theorie van de voorstanders der conversie, zoo herinnere men zich, dat de schrijver, die ons wederlegt, zoo als wij hierboven zagen, voorstelt, om, waar men 100 millioenen behoeft, nog 20 millioenen bovendien te leenen, en wel als vermeerderde kracht tot amortisatie; als of het voordeelig zijn konde, zulk eene som eerst te leenen, om ze, met al de kosten van courtagie enz., en met de kans, dat de koers van 72 tot 100 rijzen kan, aan den schuldeischer terug te geven. Dit behoort tot die kunstgrepen en geheimzinnige overleggingen, waardoor zich die theorie doet kennen.

Engeland betaalt thans van verre het grootste gedeelte zijner schuld 3 pCt. rente: het verwacht binnen kort nog eene aanmerkelijke ontlasting door dat gedeelte, waarvan nu nog 3½ betaald wordt, eveneens op 3 pCt. te verminderen. Bij ons stelt men voor, om ons de mogelijkheid te

ontnemen ooit minder dan $4^{1}/_{4}$ te betalen; en ons in de noodzakelijkheid te brengen, om, indien onze financiën goed bestuurd wierden, en wij onze schuld konden verminderen, 141, in plaats van 100 terug te geven.

Indien Engeland in der tijd zijne schuld had geconverteerd op de wijze, die men nu bij ons voorstelt, dan zoude dat land nu jaarlijks voor rente meer, boven het tegenwoordig bedrag, moeten uitgeven dan onze geheele begrooting beloopt!

Men ga voort, zoo men wil, met de beginselen der wetenschap te versmaden: men zal er aan hérinnerd worden, wanneer eens de nood van het staatsbankroet, of de last van 140 tot 150 millioenen gulden, welke geheel onverschuldigd aan de natie worden opgelegd, zullen gevoeld worden.

Wij gelooven onzen pligt vervuld te hebben.

UTRECHT 20 Mei 1843.

